

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501 ☎: 06-1/441-6502
✉: titkarsag@repate.hu
🌐: www.repate.hu

Ügyszám: FRP/365/2019/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

8/2020. (I. 30.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ 2019. szeptember 6-án előterjesztett **panaszát** a 2020. január 30-án megtartott zárt ülésén

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szerv – a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) Kerületi Rendőrkapitányság – vezetőjéhez.

A vizsgált ügyben egyrészt alapjogot sértő intézkedés nem történt, másrészt alapjogot sértő intézkedés nem állapítható meg.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos a vele szemben 2019. szeptember 6-án történt rendőri intézkedés (azonosításra vonatkozó, illetve tájékoztatási kötelezettség) elmulasztása, a felvételkedés megakadályozása, illetve a rendőri bánásmód miatt aznap, elektronikus úton terjesztette elő panaszát a Testülethez, amit 2019. szeptember 9. napján, postai úton megerősített. A panaszos a beadványt szeptember 10-én, elektronikus úton, szeptember 11-én, postai úton, szeptember 13-án és 22-én elektronikus úton kiegészített. Ezt követően, 2019. november 21-én további kiegészítést nyújtott be panaszához.

I.

1) A panaszbeadvány és annak kiegészítései szerint 2019. szeptember 6-án 19 óra 30 perc körüli időben a panaszos a 41-es számú (és 4210-es pályaszámú vezérkocsi által vontatott) villamoson utazott, a B. út felől a K. I.Park felé. A jármű sokáig várakozott „a menetrend betartása érdekében”, míg a panaszos szerint indokolatlanul a P. utcai megállóban. A villamosvezető (S.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

Cs.) és a panaszos között szóváltás alakult ki emiatt (de más utasok is nehezményezték ezt a várakozást). A villamosvezető fényképet készített a panaszosról, az engedélye nélkül. A panaszos ekkor szólt a villamosvezetőnek, hogy egy másik járművezetővel (S. T.) szemben hasonló cselekmény miatt feljelentést tett, ami miatt büntetőeljárás is indult a férfi ellen. A villamosvezető erre válaszul a B. út és a K. megállók között félúton, a megállón kívül megállt. Kinyitotta a jármű ajtaját, a földre lerakta a panaszos táskáját és a bevásárlószatyráját, majd nyomdafestéket nem tűrő módon, fennhangon közölte vele, hogy távozzon a szerelvényről, „különben nagyon megbánja”. A járművezető a váltóvassal támadó jelleggel közelített a panaszos felé.

Az utasok is a panaszost kezdték szidni, illetve egy hajléktalan férfi próbálta őt megrángatni.

A villamosvezető ezt követően a szemből érkező járművezetőt megállította, hogy az hívjon segítségre rendőrt, végül azonban a panaszos értesítette a rendőrséget (a segélyhívás közben több fenyegető hangvételű megjegyzés hangzott el az utasok részéről).

A rendőrök az első bejelentés után kb. 45 perccel érkeztek a helyszínre. Nem közölték az intézkedés kezdetén nevüket, rendfokozatukat, szolgálati helyüket, holott a panaszos azt kifejezetten megkérdezte tőlük.

A rendőrök először azt ígérték, hogy a magánindítvány tekintetében nyilatkozzák a panaszost, azonban ez végül nem történt meg. A panaszos úgy gondolta, hogy a rendőrök nem mérték fel jól a helyzetet, határozottan és tévesen azt állították, hogy nincs olyan, hogy „közfeladati helyzettel visszaélés”. A panaszos álláspontja szerint a rendőrök nem tettek eleget a Büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 376. §-ának (2) bekezdése szerinti feljelentési kötelezettségüknek.

Sérelmezte a panaszos azt is, hogy a rendőri intézkedésről felvételt akart készíteni, amire az egyik rendőr azzal fenyegetőzött, hogy feljeleníti őt és telefonja bemutatására kötelezte, hogy meggyőződjön arról, készül-e felvétel. Ezt a rendőrt később a járőrparancsnok felvilágosította, hogy készülhet felvétel, azt azonban a panaszos nem hozhatja nyilvánosságra.

A rendőrök egyébként többször is a nem tetszésüknek adtak hangot, hogy egy ilyen egyszerű ügyel kell foglalkozniuk. A panaszost önmérsékletre intették, csak a járőrparancsnok mutatott irányában némi, de nem elégséges megértést és együttérzést, de ő is a panaszost hibáztatta a történetek miatt.

2) A panaszos beadványát számos hatósághoz is címezte (többek között az országos rendőrfőkapitánynak, a legfőbb ügyész helyettesének, a miniszterelnökséget vezető miniszternek, a belügyminiszternek, és a BRFK Kerületi Rendőrfőkapitányság Hivatalának és a Budai Központi Kerületi Bíróságnak).

A panaszos beadványában megfogalmazta, hogy büntető feljelentéssel él a Büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvénybe (a továbbiakban: Btk.) ütköző számos bűncselekmény elkövetése (aljas indokból, erős felindulásból és védekezésre képtelen sértett sérelmére elkövetett emberölés kísérlete büntette és annak előkészülete büntette, élet kioltására alkalmas, védekezésre képtelen sértett sérelmére, aljas indokból vagy célból elkövetett, többrendbeli súlyos testi sértés előkészülete vétsége, foglalkozás körében elkövetett szándékos és gondatlan veszélyeztetés vétsége, segítségnyújtás elmulasztása vétsége, bünszövetségben

elkövetett kényszerítés büntette, közösség tagja elleni erőszak büntette, bűnszövetségben elkövetett kiszolgáltatott helyzetben lévő személy megalázása vétsége, nagy nyilvánosság előtt, aljas indokból vagy célból, védekezésre képtelen sértett sérelmére elkövetett tettleges becsületsértés vétsége, illetve annak kísérlete, nagy nyilvánosság előtti és bűnszövetségben, aljas indokból vagy célzattól elkövetett, jelentős érdeksérelmet okozó becsületsértés, illetve rágalmozás vétsége, bűnszövetségben elkövetett közlekedés biztonsága elleni bűncselekmény büntette, bűnszövetségben elkövetett cserbenhagyás büntette, bűnszövetségben elkövetett hamis vád vétsége, hatóság félrevezetése büntette, csoportosan elkövetett hamis tanúzás vétsége, mentő körülmény elhallgatása büntette, bűnszövetségben elkövetett bűnpártolás vétsége, bűnszövetségben, jogtalan előnyszerzési, illetve hátrányokozási, illetve előnyszerzési célzattal elkövetett közfeladati helyzettel visszaélés büntette, a köznyugalom jelentős megzavarására alkalmas módon, bűnszövetségben elkövetett garázdaság büntette, zendülés, bűnszövetségben elkövetett szolgálati visszaélés, bűnszövetségben elkövetett kötelező segítségnyújtás elmulasztása büntette, előljárási intézkedés elmulasztása) miatt. A felsoroltak mellett a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) szerinti rendzavarás, garázdaság, közérdekű üzem megzavarása és a közérdekű bejelentő üldözése szabálysértései miatt is feljelentést tesz a panaszos. Továbbá magánindítvánnyal kíván élni a vele szemben fellépő személyekkel szemben. A panaszos javaslatot is tett arra, hogy az eljárásban a hatóság bizonyítási cselekményként rendelje el az igazgatott biztonsági őrök, a járművezető, valamint az intézkedést foganatosító rendőrök és szolgálati előljárájuk tanúkenti, illetve gyanúsított kihallgatását; továbbá a beazonosítható személyazonosságú elkövetők ellen elfogatóparancs kibocsátását.

A panaszos kérte továbbá, hogy a felelősségre vonandó egyéneket (közrehatásuk arányában) kötelezzék az eljárási költségek viselésére, és az általuk okozott vagyoni károk megtérítésére.

A panaszos elfogultsági kifogást jelentett be a Budapest Főváros Kormányhivatalával és kerületi hivatalaival, a Fővárosi Főügyészséggel és a kerületi ügyészségekkel, a Legfőbb Ügyészség Nyomozásfelügyeleti és Védőalkészítési Főosztályával és a Budai Központi Kerületi Bírósággal szemben. A panaszos a beadványában felszólította a belügyminisztert „a szükséges közrendvédelmi intézkedések megtételére, a rendőri vezetők felelősségre vonására az ilyen esetek tömeges előfordulásából adódó inadekvát szolgálati fellépés miatti közjogi, irányítás és fegyelmi lépések megtételére, illetve Budapest rendőrfőkapitányának és az országos rendőrfőkapitány, és azok helyettesei azonnali felmentésére; a miniszterelnökséget vezető minisztert a szükséges irányítási és törvényességi felügyeleti intézkedések megtételére a főpolgármesterrel és a Budapest Főváros Önkormányzatával szemben (álláspontja szerint a B. Zrt. az ilyen és ehhez hasonló jogsértéseket semmittevésével pártolja notóriuson), a szükséges közjogi intézkedések megtételére és fegyelmi eljárások kezdeményezésére, egyes érintett vezető állású tisztviselők kirúgására. Felszólította továbbá a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság elnökét, hogy indítson eljárást az érintett rendőri szervvel szemben. A panaszos továbbá történtek kapcsán polgári jogi igényként a B. Zrt.-vel szemben 10.000.000 forint, míg a BRFK-val szemben a rendőrök magatartása miatt 3.000.000 forint sérelemdíj igényt támasztott a becsülethez és jó hírnévhez, a magánélet védelméhez, a lelkiismereti szabadsághoz, az egyenlő bánásmódhoz és a testi épséghez, fizikai biztonsághoz, lelki egészséghez fűződő személyiségi jogai megsértése miatt.

3) A panaszos előadta továbbá, hogy a kérdéses jármű fedélzetén kamerarendszer nincs kiépítve. Ugyanakkor továbbította a Testületnek az általa készített hangfelvételeket, amelyekről egyöntetűen megállapítható, hogy igen rossz minőségűek, nehezen hallhatók és érthetők.

a) Az első, 12 perc 58 másodperc terjedelmű felvételen hallható, hogy a panaszos beszél („A rendőrség vonala rögzíti a hívást. Olyan hangosan beszéltél, hogy belehallatszódik.”), és megemlíti a BRFK Kerületi Rendőrkapitányság egyik rendőrének nevét, hogy majd ott fognak találkozni. Hallható, hogy egy férfi azt mondja a panaszosnak, hogy „kettétöröm a telefonod a fejedre”. A panaszos és ez a férfi – illetve más személy is hallható a háttérben – vitáznak, szitkozódhatnak kölcsönösen („lehet tartani 15 méter távolságot vagy inkább többet”, „nem én szóltam be, kishuszár”, „húzzál el nagyon gyorsan”, „bilincsbe verve visznek el, kis seggdugasz”, „veszi a telefon a pofádat”, „ha elhúzol a helyszínről, nagyon megbánod, és ha hozzám nyúlsz, azt is”, stb.)

b) A második, 2 perc 48 perc terjedelmű hangfelvételen, és a harmadik, 9 perc 33 másodperc terjedelmű felvételen az utcai zajok és a panaszos által keltett zajok hallhatók, illetve, hogy a panaszos magában beszél („... közben rögzítünk mindent”, „Mit csináljak?”, „hahó”, „Nem azok voltak?”)

Tekintettel arra, hogy egyik felvételen sem hallható, hogy rendőri intézkedés történik, a felvételek részletesebb ismertetésétől a Testület eltekintett.

4) A panaszos 2019. november 21-én további adatokat szolgáltatott a Testületnek. 2019. október 23-án éjjel a panaszos a B. K. telefonos ügyfélszolgálatán keresztül bejelentést tett azzal kapcsolatban, hogy aznap éjjel Budapesten, a B. úton, a *-es*-es villamos megállójában várta a járművet, ami azonban megállás nélkül hagyta el az említett megállót. A panaszos próbálta az ajtónyitó gombot kívülről megnyomni, ennek ellenére az nem nyílt ki. Baleset nem történt, ez azonban nem a villamosvezetőn múlt. A panaszos 2019. november 20. napján a Zrt. ügyintézőjétől tájékoztatást kapott, miszerint a megjelölt időpontban és helyszínen a villamos valóban megállás nélkül haladt el, ami miatt a munkáltatói jogokat gyakorló vezető a járművezetővel szemben megtette a szükséges intézkedést. A Zrt. továbbá elnézést kért a panaszostól a történetek miatt.)

A Testület titkárságvezetője 2019. december 14-én levélben tájékoztatta a panaszost arról, hogy a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvényben (a továbbiakban: Rtv.) meghatározottak alapján a Testület ezzel a panaszosi sérelemmel nem tud érdemben foglalkozni, azon események miatt vizsgálatot nem tud indítani.

A panaszos 2020. január 8-ai levelében azt kérte, hogy a fenti sérelmét a 2019. szeptember 6-ai rendőri intézkedéséhez kapcsolódóan kezelje.

II.

A Testület a panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében további felvilágosítást kért a rendőrségtől a panaszolt intézkedésről, valamint megküldeni kérte az azzal kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját. A rendelkezésre bocsátott iratokból az alábbi releváns tények voltak megállapíthatóak.

1) A panaszos által panaszolt rendőri intézkedést a BRFK Kerületi Rendőrkapitányság Rendészeti Osztályának három beosztottja, két r. főtörzsőr-mester (B. G., N. I.) és egy c. r. törzsszázlós (K. B.) járőr fogatosította.

2) A BRFK Kerületi Rendőrkapitányság r. alezredes vezetőjének tájékoztató levele az alábbiakat tartalmazza.

a) A rendőrség nem rendelkezik a rendőri intézkedésről készült hang- és képfelvétellel.

b) A panaszolt rendőri intézkedés indoka és célja az alábbi volt. Egy vitás helyzet tisztázására kértek rendőri intézkedést, ami jogi felvilágosítással zárult.

3) A panaszolt rendőri intézkedést foganatosító rendőrök elsődleges jelentése az alábbiakat tartalmazza.

2019. szeptember 6-án, a szolgálatuk teljesítése közben, 20 óra 3 perckor – az Á. központ ügyeletesének utasítására – a rendőrök megjelentek a K. út I. Parknál, a *-es villamos végállomásának területén. Onnan érkezett bejelentés arról, hogy egy villamosvezető és egy utas konfliktusba keveredett.

A rendőrök a helyszínen felvették a kapcsolatot a *-es járatszámú, *-es pályaszámú villamosvezetőjével (S. Cs.), aki elmondta, hogy a P. utcai megállóban várakozott a menetrend szerint, amikor az egyik utas (a panaszos) hangos szóval elkezdte számon kérni rajta, hogy miért nem indul el a villamossal. A vezető közölte, hogy be kell tartania a menetrendet, ezért várakozik kicsit a megállóban.

Amikor elindult a villamossal, akkor a panaszos még mindig folyamatosan beszélt hozzá, és azzal fenyegette meg, hogy feljelenti, amiért nem indult el időben. Két megálló között a villamosvezető megállt és felszólította a panaszost, hogy szálljon le a villamosról. Ekkor egy másik utas megalégtelte a fennálló helyzetet és felszólította ő is a panaszost, hogy hagyjon fel a viselkedésével vagy szálljon le. Mivel az őt inzultáló panaszos nem volt hajlandó leszállni a villamosról, a vezető megalégtelte a helyzetet és továbbindult a végállomás felé. Ott a panaszos még tovább perlekedett vele, de arra a vezető a továbbiakban nem reagált. Az intézkedést nem a villamosvezető kérte, ő nem kíván az egészsel a továbbiakban foglalkozni. Azt is elmondta a tanú, hogy az őt inzultáló panaszost már minden villamosvezető jól ismeri, mindegyikkel volt már konfliktusa. Az esemény során erőszak, illetve fenyegetés nem történt.

Meghallgatták a panaszost is, aki elmondta, hogy ő kérte a rendőri intézkedést. Nehezményezte, hogy a *-es számú villamos vezetője nem indult el időben, amit szóvá is tett, és amire a vezető közölte, hogy akkor indul el, amikor akar. A panaszos meglátása szerint a villamosvezető ezt nem tehetné volna meg. A vezető két állomás között felszólította, hogy szálljon le, amire ő nem volt hajlandó. A végállomáson tovább folyt a vitatkozás, ezért kért rendőri intézkedést a helyszínről. Elmondta a panaszos azt is, hogy a villamoson valóban felszólította őt egy ismeretlen férfi utas, hogy szálljon le a villamosról, de vele szemben erőszakkal, fenyegetéssel nem élt. A panaszos azt is közölte, hogy a villamosvezetővel csak verbálisan volt konfliktusa, erőszak, fenyegetés nem történt.

A rendőrök ezt követően mindkét fél számára megadták a szükséges jogi felvilágosítást, amit megértettek és tudomásul vettek.

A vezető és a panaszos körözésben nem szerepeltek, az adataik zártan való kezelését nem kérték.

A történeteket a rendőrök jelentették az ügyeletesnek, és közölték, hogy az eseményről jelentést készítenek. A helyszínt a rendőri intézkedés befejeztével, 20 óra 25 perckor elhagyták.

4) A BRFK Tevékenység-irányítási Központja (a továbbiakban: TIK) r. alezredes főosztályvezetőjének a BRFK Hivatala vezetőjéhez címzett tájékoztató levele az alábbi információkat tartalmazza.

A panaszos 2019. szeptember 6-án 19 óra 35 perckor tett állampolgári bejelentést mobiltelefonszámról a 112-es segélyhívó számon keresztül, mivel összetűzésbe került egy villamosvezetővel. A bejelentést a hívásfogadó központban fogadta egy munkavállaló, aki a bejelentést rögzítette és az esetlapot 19 óra 42 perckor továbbította a TIK részére. A BRFK TIK kerületi r. főtörzsőrmester irányítója 19 óra 43 perckor kezdte meg a feldolgozást, az eset adatlapon rögzített tartalom alapján úgy döntött, hogy a helyszínre megfelelő kompetenciákkal bíró járőrt küld, ami 19 óra 47 perckor történt meg. A járőr akkor indult el a címre, ahova 20 óra 3 perckor érkezett meg és megkezdte az intézkedést.

A r. alezredes a BRFK TIK irányítója részéről mulasztást, és szakszerűtlenséget nem tárt fel.

5) a) A rendőrség továbbította a Testület részére a panaszos segélyhívó számra tett bejelentésének hanganyagát. A 4 perc 8 másodperc terjedelmű felvételen hallható az, hogy a panaszos igazoltatást kér a K. I. Parkhoz, közfeladati helyzettel visszaélés és más bűncselekmény miatt. Elmondja, hogy a járművezető megpróbálta váltóvassal fenyegetve letesséklni a panaszost a szerelvényről, mert rászólt, hogy miért nem halad. Azután pedig ráuszította az utasokat, hogy rakják le a járműről. Közli a panaszos a jármű számát is. A panaszos továbbra is a villamoson ül, a végállomásra kéri a rendőrt. A járművezető engedély nélkül felvételt készített, ezért azt kéri, hogy a telefon elkobzásáról is intézkedjenek. Az operátorral pontosítják a címet, és a panaszos vitázik vele.

Hallható, hogy a panaszos valakikkel vitázik („jó lenne, ha elhúzna a retekbe, maga, mielőtt a rendőrök elviszik”, „menjél innen, kisfiam, vonalban van a rendőrség, úgy zaklassál”). Az operátor mondja, hogy most sem a villamosvezetővel beszél, amire a panaszos közli, hogy most a „kedves utastársak” vegzálják. Az operátor megjegyzi: „de ha ön így beszél velük, akkor nem is csodálkozok, hogy ...”. A panaszos elmondja, hogy a villamoson ül, és várja a rendőröket.

b) A „Küldés leírása” elnevezésű dokumentum szerint a panaszos 2019. szeptember 6-án 19 óra 35 perckor tett bejelentést a BRFK ügyeletére, miszerint K. út 18. szám alatti helyen van. A *-es villamoson utazik a bejelentő a *-es járáttal. Elmondása szerint a villamosvezetővel került konfliktusba a bejelentő, aki a végállomásra szeretne rendőri intézkedést kérni. Az utasokkal is összetűzésbe került, a villamosvezető felvételeket is készített róla az engedélye nélkül. Egy járőr jelentette, hogy a név szerint említett panaszosnak volt gondja a villamossal, mert kérése ellenére nem indult el, ezért szóváltásba keveredett a villamosvezetővel. A villamosvezető csak a menetrendet tartotta be, ezt közölte vele.

A dokumentum tartalmazza azt, hogy a panaszos „ismert problémás kerületi lakos, gondnokság alatt áll”.

Az elintézés típusa: helyszín megtekintése, igazoltatások, jogi felvilágosítás, és rendőri jelentés készül.

A riasztás időpontja 19 óra 47 perc, az indulás időpontja ugyanaz. A kiérkezés időpontja 20 óra 3 perc. A rendőri intézkedés befejezésének időpontja 20 óra 35 perc volt.

c) A rendőrség által megküldött „Eset adatlap” megnevezésű dokumentum az Állásfoglalás II. rész 5) b) pontjában ismertetett dokumentumban foglaltakhoz képest újabb adatot nem tartalmaz, ezért annak ismertetésétől a Testület eltekintett.

6) A Testület felvilágosítás-kérése alapján az intézkedő rendőrök utólag jelentést készítettek a panaszolt rendőri intézkedés részleteiről.

a) A c. r. törzszakos jelentésében előadta, hogy azért értek később a helyszínre, mert a címét pontatlanul adták meg. Ő volt a szolgálati gépkocsi vezetője, ezért helyismeretének köszönhetően találta meg a pontos címet.

Emlékezete szerint a bejelentő nem tartózkodott a címen, viszont a K. út irányából egy ismeretlen személy hangosan kiabált.

A villamos végállomáson csak a villamosvezető tartózkodott, akivel szemben az egyik r. főtörzsőrmester kezdte meg az intézkedést. Később kiderült, hogy a hangosan kiabáló személy a panaszos volt, aki odament a végállomásra és akkor vonták igazoltatás alá.

Az intézkedés kezdetén a rendőrök az Rtv.-ben meghatározott módon azonosították magukat. A rendőri intézkedést az egyik r. főtörzsőrmester (N. I.) vezette.

A panaszos végig arrogánsan viselkedett, többször fel kellett szólítani, hogy ne kiabáljon a villamosvezetővel. Ekkor a rendőrök úgy döntöttek, hogy pár méterrel arrébb, eltávolodva folytatják az intézkedést, azzal elkerülve a konfliktust.

Az intézkedést vezető r. főtörzsőrmester meghallgatta a panaszost, és a megfelelő jogi felvilágosítást megadta számára. A c. r. törzszakos TIR mobilon keresztül lekérte az intézkedés alá vont személyek adatait. A lekérés során hallotta, hogy a rendőrtársai észlelték: a panaszos mobiltelefonjával kép- és hangfelvételt készít. Ekkor a rendőrök felszólították őt, hogy a felvétel a személyiségi jogok figyelembevétele mellett használja fel. Tájékoztatott továbbá panasztételi jogáról és lehetőségéről, illetve, hogy mely szervnél teheti azt meg. Olyan kijelentés nem hangzott el a rendőrök részéről, hogy megtiltják a panaszosnak a felvételkészítést.

A rendőr jelentésében megjegyezte továbbá, hogy a panaszos – saját bevallása szerint – többször tett panaszt a BKV villamosvezetőivel szemben. Az intézkedés során a panaszos többször tanúsított olyan viselkedési formát, tett arra utaló magatartást, mind verbális, mind testi gesztikulációt, mintha orvosi kezelés alatt állna. A panaszos rendőri kérdésre elmondta, hogy édesanyjával él, és Asperger-szindrómás, amire gyógyszert szed. Az intézkedés során a panaszos viselkedésében folyamatosan jelen levő, hirtelen hangulatváltás mindvégig megfigyelhető volt, és feltételezhetően ennek tudható be a feltett kérdésekre a támadó válaszadás és kiabálás.

A rendőri intézkedés során a panaszos nem kért orvosi ellátást, illetve azt a rendőrök sem tartották indokoltnak.

b) A villamosvezetővel szemben intézkedő r. főtörzsőrmester úgy nyilatkozott, hogy az elsődleges jelentésben foglaltakat fenntartja. Utólagos jelentésében a rendőr előadta, hogy azért érték később a helyszínre, mivel a küldés során a pontos helyszín nem volt tényszerűen megállapítva. A központ ügyeletesével való egyeztetés után saját ötlettől vezérelve mentek az intézkedés helyszínére, ahol végül is sikerült felvenniük a kapcsolatot a jelentésben szereplő személyekkel.

A rendőr járőrtársai kezdték meg a panaszossal szembeni intézkedést. A r. főtörzsőrmester közölte a nevét, beosztási helyét és az intézkedés célját. A villamosvezető az intézkedés alatt végig nyugodt volt, a kérdésekre tényszerűen, összeszedetten válaszolt.

A jelentésben szereplő két személyen kívül a helyszínen nem tartózkodott olyan személy, akit az eseménnyel kapcsolatban meghallgathattak volna. A rendőr emlékezete szerint az intézkedés közben a helyszínre érkezett még további két villamosvezető, akik megjegyezték, hogy a panaszos már szinte mindegyik villamosvezetővel konfliktusba keveredett. Mivel a két később érkezett vezető nem volt érintett az ügyvel kapcsolatban, ezért őket nem vonták intézkedés alá és nem igazoltatták őket.

A helyszínen mind a panaszost, mind a villamosvezetőt igazoltatták, majd mindkét félnek jogi felvilágosítást adtak.

A r. főtörzsőrmester megjegyezte továbbá a jelentésében, hogy napi szinten történik az állampolgárok részéről kép- vagy hangfelvétel, vagy mindkettő készítése az intézkedések során. Valaki ezt közli, amikor is a rendőr elmondja, hogy joga van rögzíteni az intézkedést, viszont megkéri, hogy tartsa tiszteletben a személyiségi jogait. Az intézkedésben érintett személyek mindezt megértik és tudomásul veszik.

c) A másik intézkedő r. főtörzsőrmester utólagos jelentésében azt nyilatkozta, hogy a korábbi jelentésben foglaltakat nem kívánja kiegészíteni, az abban foglaltakat fenntartja.

III.

A Testületnek elsődlegesen abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a sérelmezett események vizsgálatára a hatásköre kiterjed-e.

1) A Testület hatáskörét az Rtv. szabályozza. Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése értelmében az, akinek a IV-V. Fejezetben – a 46/A-46/C. § kivételével –, valamint a VI. Fejezetben meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette, választása szerint

- a) panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervezethez vagy
 - b) kérheti, hogy - amennyiben a panasz elintézése nem tartozik más eljárás hatálya alá - panaszát a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően, az érintett rendőri szerv kilététől függően
 - ba) az országos rendőrfőkapitány,
 - bb) a belső bűnmegelőzési és büntetőrendészeti feladatokat ellátó szerv főigazgatója vagy
 - bc) a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója
- bírálja el.

Az Rtv. idézett rendelkezése szerint a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések tartoznak, amelyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel, más esetekben érdemi vizsgálatot nem folytathat. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri tevékenység általános elveinek és szabályainak érvényesülése (pl. intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség),
- a rendőri intézkedések vagy azok elmulasztása (pl. igazoltatás, ruházat- csomag- jármű- átvizsgálás, elfogás, előállítás, közlekedésrendészeti intézkedés),
- a kényszerítő eszközök törvényes alkalmazása (pl. testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás),

tekintetében van hatásköre eljárni és az adott intézkedést, cselekményt, vagy mulasztást vizsgálni abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

Mindebből következik, hogy a Testületnek az idézett jogszabályi előírás alapján nincs hatásköre a panaszos beadványában felsorolt bűncselekmények, illetve szabálysértések miatti feljelentés elbírálására. Ezen ügyekben – a Btk. és a Be., illetve a Szabs. tv. rendelkezései szerint – a bűnügyi, illetve a szabálysértési hatóság jogosult érdemben eljárni.

2) A Testület szintén nem jogosult – a fent ismertetett hatásköri szabályok értelmében – a panasz azon részei tekintetében állást foglalni, miszerint a panaszos kéri a felelősségre vonandó személyeket költségviselésre kötelezni, illetve kártérítésre. Ezek a kérdések az adott hatósági eljáráshoz tartoznak.

Kártérítés kérdésében továbbá a polgári bíróság dönt, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (továbbiakban: új Ptk.) alapján.

A Testület a felsoroltak tekintetében, hatáskörének hiányában, érdemben nem jogosult dönteni.

3) A panaszos a 2019. november 21-én kelt elektronikus levelében a közösségi közlekedéssel kapcsolatos sérelmet fogalmazott meg. Ezzel összefüggésben már 201. december 14. napján kelt hivatalos levélben kapott tájékoztatást a Testület titkárságvezetőjétől, hogy a fenti sérelmének orvoslására a Testület nem rendelkezik hatáskörrel.

A Testület Eljárási Szabályzata 6. §-ának (4) bekezdése kimondja: amennyiben a panaszos a tájékoztató levél kézhezvételétől számított 8 napon belül írásban ismételten kéri a Testület vizsgálatát, a szignálást végző munkatárs a panaszbeadványt az ügyben addig keletkezett iratokkal együtt panaszszámra átiktatja, és a szignálási szabályok szerint kijelöli az előadó testületi tagot. A továbbiakban a Testület a panasz eljárás 8-18. §-aiban meghatározott szabályai szerint jár el.

Jelen ügyben a panaszos azon magatartásával, hogy kérte: az októberi rendőri intézkedéssel összefüggésben (a panaszosi megfogalmazás szerint „mint utóiratot” kezeljék azt) kezeljék a közösségi közlekedéssel kapcsolatos további sérelmét, a Testület vélelmezi azt, hogy nem vette tudomásul a titkárságvezető hivatalos tájékoztató levelét a hatáskör hiányáról (illetve a Testület hatáskörére irányadó szabályokról). **A Testület ismételten megállapítja, hogy nincs hatásköre ezen sérelem érdemi vizsgálatára. Kimondja azt is továbbá, hogy ezen megállapítása ellen további jogorvoslatnak nincs helye.**

A panaszos sérelmezte azt, hogy a helyszínrre hosszú idő elteltével érkező és magukat nem azonosító rendőrök nem tettek hathatós intézkedést, nem adtak megfelelő felvilágosítást neki. A panasz szerint továbbá nem akarták engedélyezni a panaszosnak a rendőri intézkedés közbeni felvételkészítést, illetve bánásmódjukat is sértőnek érezte. **A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv. és a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) rendelkezéseire – megállapította, hogy a rendőri fellépés és intézkedés érintette a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) Szabadság és Felelősség fejezetének XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljárásához fűződő alapvető jogát az alábbiak szerint.**

1) A Testület elsőként azt értékelte, hogy a rendőrségnek keletkezett-e a panaszos által a beadványában jelzett időpontban intézkedési kötelezettsége.

A panaszbeadvány azt tartalmazza, hogy panaszos villamoson utazott. A villamosvezetővel kialakult vitát követően a járművezető a csomagjait letette, és a panaszost távozásra szólította fel, majd egy eszközzel fenyegetően lépett fel vele szemben. A jármű utasai és egy hajléktalan személy is támadó magatartást tanúsított vele szemben. A panaszos ezek miatt a segélyhívó számon tett bejelentést, és rendőri intézkedést kért.

A rendőrségi dokumentumok szerint a panaszos a segélyhívó számon keresztül arról tett bejelentést, hogy összetűzésbe került egy villamosvezetővel, aki tettelesen (egy váltóvassal) megfenyegette, ami miatt a panaszos rendőri intézkedést – igazoltatást (, illetve a járművezető által készített felvétel miatt elkobzást is) – kért.

Az Rtv. 1. §-ának (2) bekezdés 1a. és 2. pontja szerint a rendőrség az Alaptörvényben, az e törvényben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében általános nyomozó hatósági jogkört gyakorol, a büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározottak szerint végzi a bűncselekmények felderítését, valamint a bűncselekményből származó vagyont visszaszerzését, illetve szabálysértési hatósági jogkört gyakorol, közreműködik a szabálysértések megelőzésében és felderítésében,

A Testület utal továbbá a rendőrt terhelő intézkedési kötelezettségre, amelyet az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése szabályoz. Eszerint: a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő, vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak.

A fenti rendelkezést a Szolgálati Szabályzat 8. §-ának (1) bekezdése azzal egészíti ki, hogy a rendőr az általa észlelt vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz, vagy ha a nyomozó hatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás megindítása érdekében. A Szolgálati Szabályzat 9. §-ának (1) bekezdése szerint továbbá a rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy – jogszabály által meghatározott esetekben – helyszíni bírságot szab ki.

A Testület álláspontja szerint további jogszabályi rendelkezés hívható fel a panaszügyben. A Szabs. tv. 170. §-a szerint garázdaság szabálysértését követi el az, aki olyan kihívóan közösségellenes magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen. A Btk. 339. §-ának (1) bekezdése pedig szubszidiárius tényállásként határozza

meg a garázdaság bűncselekményét: amennyiben súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, az követi el a bűncselekmény vétségi alakzatát, aki olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen.

A Testület a vonatkozó jogszabályhelyek ismertetését követően utal töretlen gyakorlatára, amely szerint valamely cselekmény tényállásszerűségét kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis a Testület nem veheti át a bűnügyi hatóság szerepét, azonban ha nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény értékelését, az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki. A fentiek alapján a Testület azt vizsgálta, felmerülhetett-e bármely jogellenes cselekmény elkövetésének olyan fokú gyanúja, amely a rendőrség oldalán intézkedési kötelezettséget keletkeztethetett.

Erre a kérdésre Testület egyértelmű igennel felelt, hiszen a segélyhívó számra tett bejelentésben előadottak felvethették a fent megjelölt jogellenes cselekmény (garázdaság) – intézkedéshez szükséges, minimális szintű – gyanúját.

A Testület megítélése szerint a jogellenes cselekmények elkövetésére vonatkozó telefonos segélykérés bizonyosan olyan körülmény, amely a közrend védelme érdekében az Rtv. idézett 13. §-a alapján intézkedési kötelezettséget keletkeztetett. A Testület megállapítása szerint az intézkedés kezdeményezésével nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

2) A Testület ezt követően azt vizsgálta, hogy a rendőrség mennyiben tett eleget intézkedési kötelezettségének.

A panaszbeadvány szerint a rendőrök a helyszínre érkezésük után – ami a bejelentéstől számított 45 perccel történt – először azt ígérték, hogy a magánindítvány vonatkozásában nyilatkoztatják a panaszost, ami azonban elmaradt. A rendőrök „nem mérték fel jól a helyzetet”, és feljelentési kötelezettségüket nem teljesítették.

A rendőrségi dokumentumok szerint a központ ügyeletesének utasítására a rendőrök megjelentek a helyszínen, ahol igazoltatást követően meghallgatták a villamosvezetőt és a panaszost is. A rendőri intézkedés végén jogi felvilágosítást adtak mindkét félnek.

a) Az Rtv. 24. §-a szabályozza a rendőrség segítségnyújtási és felvilágosítás-adási kötelezettségét: a rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni. A magánérdekek védelme e törvény alapján csak akkor tartozik a rendőrség hatáskörébe, ha a törvényes védelem az adott körülmények között más módon nem biztosítható (az ultima ratio elve alapján), vagy ha a rendőri segítség nélkül a jog érvényesíthetősége meghiúsulna vagy számottevően megnehezülne. (A segítségnyújtás csak halaszthatatlan szolgálati érdekből tagadható meg, közvetlen életveszély esetén csak akkor, ha a segítségnyújtás miatt több ember élete kerülne közvetlen veszélybe.)

A Testület álláspontja szerint jelen esetben a rendőrök feladata a bejelentett esemény tekintetében az volt, hogy meggyőződjenek annak megalapozottságáról, azt követően a lehetőségekhez mérten adatgyűjtést végezzenek (meghallgatásokkal), a tényállást tisztázzák, illetve a szükséges tájékoztatást megadják. Ez utóbbi körébe az tartozik, hogy közlik: a rendőri intézkedést dokumentálják, illetve hogy a megállapítottak alapján felvetődik-e bűncselekmény vagy szabálysértés gyanúja.

A Testület megállapítása szerint a helyszínen megjelent rendőrök a tényállás tisztázása érdekében eleget tettek eleget a kötelezettségüknek: a helyszínen tartózkodó villamosvezetőt, majd a helyszínre később érkező panaszost is meghallgatták. A rendőrök jogellenes cselekményt nem észleltek, ezért a szükséges jogi felvilágosítást megadták mindkét félnek. A rendőrök ugyanakkor nem részletezték sem az elsődleges, sem az utólagos jelentéseikben, hogy a felvilágosítás-adás keretében mire hívták fel a figyelmet (például, hogy a panaszos által említett magánindítványi kioktatás megtörtént-e).

A rendelkezésére álló bizonyítékok egybevetése alapján a Testület nem tudott megnyugtatóan állást foglalni abban a kérdésben, hogy a rendőrök megfelelően eleget tettek-e intézkedési kötelezettségének, ezért ebben a panaszrészben a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme nem megállapítható.

b) A rendőrök helyszínen történt megjelenésének időpontja tekintetében a Testület utal az Rtv. 15. §-ára, amelynek (1) bekezdése szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

A panaszos azon állításával szemben, amely szerint a rendőrök 45 perc elteltével érkeztek a helyszínre, a rendőrségi dokumentumok azt tartalmazzák, hogy a 19 óra 35 perckor kezdeményezett (és több mint 4 percig tartó) hívást követően, 19 óra 47 perckor történt a riasztás, a rendőrök abban a percben indultak a helyszínre, ahova 20 óra 3 perckor érkeztek ki. (Ez 23 perccel később történt a telefonos bejelentéshez képest.) Az intézkedő rendőrök egyöntetűen úgy nyilatkoztak, hogy azért értek ki később a helyszínre, mivel a küldés során a pontos helyszín nem volt egyértelmű számukra (egyébként a jelentésekben is egybehangzóan az szerepel, hogy a kérésükkor csak a járművezetőt találták ott, a panaszos később érkezett oda).

A Testület továbbá a panasz ezen részénél felhívja a panaszos figyelmét továbbá a segélyhívásokat fogadó szerv hatásköréről, feladatairól, továbbá feladatai ellátásának részletes szabályairól szóló 361/2013. (X. 11.) Korm. rendeletben (a továbbiakban: Korm. r.) foglaltakra. A Korm. r. 5. pontja kategorizálja a segélyhívások fajtáit. A 6. § (1) bekezdése szerint, amennyiben a segélyhívás alapján készenléti szerv intézkedése szükséges, a híváskezelő továbbítja az elektronikus adatlapot, valamint szükség esetén haladéktalanul továbbkapcsolja a segélyhívást a hatáskörrel rendelkező készenléti szervnek. Az operátor a segélyhívást kérő által bejelentett eseményt besorolja (sok esetben előre meghatározott kérdések segítségével tisztázza a

helyzetet). A Korm. r. 1. pontjában, az Értelmező rendelkezések között található a vészhelyzet fogalma: olyan ember, állat, műszaki hiba, elemi erő, természeti esemény, baleset, betegség vagy élettani körülmény okozta helyzet, ami az életben, testi épségben, anyagi javakban okozott kárral, illetve a természetes és mesterséges környezet fokozott megrongálásával vagy ezek veszélyeztetésével jár, és amelyet a segílyt kérő természetes személy, illetve a környezetében lévők a készenléti szervek helyszíni segítsége nélkül önállóan megoldani nem képesek (12. pont). Jelen esetben a Testület megítélés szerint „azonnali beavatkozás” nem volt szükséges. A „Küldés leírása” elnevezésű dokumentum „prioritás rovata azt tartalmazza, hogy „alap”, illetve életveszély nincs, továbbá az „Eset adatlap” elnevezésű dokumentum vonatkozó rovata szerint életveszély nem volt.

A Testület a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján úgy foglalt állást, hogy a panaszos által tett telefonos segílyhívás időpontjához képest a rendőrök helyszínen történt megjelenése nem aránytalanul hosszú idő elteltével történt, ezért a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga ebben a panaszrészben nem sérült.

3) A panaszbeadvány szerint a helyszínen megjelent rendőrök nem közölték az intézkedés kezdetén nevüket, rendfokozatukat, szolgálati helyüket – a panaszos kifejezett kérdése ellenére sem.

Az intézkedő rendőrök jelentésükben egyezően előadták, hogy azonosították magukat a rendőri intézkedés kezdetén mind a villamosvezető, mind pedig a panaszos irányában.

Az Rtv. 20. §-a szerint a rendőrt az intézkedés során az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye, vagy szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. A rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni.

A szolgálati fellépés módjára vonatkozó szabályokat a Szolgálati Szabályzat tovább részletezi. Az 5. § szerint az intézkedést a rendőr – az Rtv. 20. § (2) bekezdésének első mondatában meghatározottak közlését megelőzően – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha a rendőr egyenruhát visel, tisztelgással kezdi meg. A polgári ruhában intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát és azonosító jelvényét felmutatja. A rendőri intézkedés eredményességének veszélyeztetésére figyelemmel a fentebb meghatározottak intézkedés megkezdését megelőző közlése akkor mellőzhető, ha az ott meghatározott információk előzetes közlése, valamint a szolgálati igazolvány és az azonosító jelvény felmutatása az intézkedés megtételét lehetetlenné teszi, vagy annak eredményességét aránytalan mértékben veszélyezteti.

A Testület rámutat arra, hogy az Rtv. 20. §-ában rögzített követelmények azért bírnak különös jelentőséggel az intézkedés alá vont személy jogérvényesítési képessége szempontjából, mert csak abban az esetben gyakorolható érdemben a panasztételi jog, ha az intézkedéssel érintett személy az intézkedés okára, alapjára és az intézkedést foganatosító személy kilétére nézve birtokában van a valós és releváns információknak. Ugyanis ezek hiányában nincs azzal tisztában, hogy ki ellen kell benyújtani a panaszát, nem tudja megfelelően megítélni a vele szemben foganatosított intézkedés jogszerűségét és nem tud adott esetben hatékonyan érvelni az intézkedés jogszerűsége ellen sem. Ezeket a szabályokat, amelyek lehetővé teszik az intézkedő rendőr azonosítását, illetve a panaszjog gyakorlását, a Testület gyakorlatában garanciális

jelentőségűnek tartja – elsősorban a közhatalom gyakorlásának megfelelő kontrolljára és az Alaptörvény XXVIII. cikkében biztosított panaszjogra tekintettel.

A Testület a rendelkezésre álló, egymásnak ellentmondó bizonyítékok alapján nem tudott megnyugtatóan állást foglalni a hivatkozott rendőri kötelezettség teljesítése tekintetében, ezért ebben a vonatkozásban a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme nem volt megállapítható.

4) A panaszos állítása szerint az egyik rendőr először megfenyegette, amikor az intézkedésről felvételt akart készíteni, hogy feljeleníti és a telefonja bemutatására „kötelezte” őt. Később a járőrparancsnok elmondta, hogy készülhet felvétel, amit azonban a panaszos nem hozhat nyilvánosságra.

A panasz ezen részével összefüggésben az elsődleges jelentés nem tartalmaz adatot. A rendőrök utólagos jelentésükben úgy nyilatkoztak, hogy a panaszos mobiltelefonjával felvételeket készített, amit ők észleltek. A rendőrök ezzel összefüggésben arra hívták fel a figyelmét, hogy a készített felvételeket a személyiségi jogok figyelembe vétele mellett használhatja fel. Olyan kijelentés viszont nem hangzott el, hogy megtiltják számára a felvételkészítést.

A panasz ezen része vonatkozásában a Testület az alábbiakra hívja fel a figyelmet. Az Rtv. fentebb hivatkozott 20. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőrt az intézkedés során az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye vagy szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. A (2) bekezdés szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. A (3) bekezdés értelmében a rendőr köteles szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét – ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti, az intézkedés megkezdése előtt, ha veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – felmutatni.

Ezek a rendelkezések biztosítják azt, hogy a rendőrt intézkedése során – neve, azonosító száma, szolgálati igazolványa illetve azonosító jelvénye alapján – kétséget kizáró módon azonosítani lehessen.

A Kúria 1/2012. BKMPJE számú jogegységi határozata szerint azon kérdést, miszerint a közterületen intézkedést végrehajtó rendőr egyedileg azonosítható, felismerhető képmása nyilvánosságra hozható-e, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 80. §-a alapján kell megítélni a következők szerint „(1) A személyhez fűződő jogok megsértését jelenti a más képmásával vagy hangfelvételével kapcsolatos bármiféle visszaélés. (2) Képmás vagy hangfelvétel nyilvánosságra hozatalához – a nyilvános közszereplés kivételével – az érintett személy hozzájárulása szükséges.” Ez alapján a Kúria a közszereplést értelmezve megállapította, hogy bár a rendőri munkavégzés közhatalom-gyakorlásnak minősül, az a rendőri intézkedés tartalmától függetlenül nem tekinthető közszereplésnek. A közterületen intézkedő rendőr képmásának felhasználására ezért csak hozzájárulásával lehetséges. A szóba jöhető egyéb törvények [az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.), az elmúlt rendszer titkosszolgálati tevékenységének feltárásáról és az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára létrehozásáról szóló 2003. évi III. törvény, valamint az Rtv.] sem tartalmaztak olyan rendelkezéseket, amelyek a régi Ptk. főszabálya alóli kivételként megengedték volna a rendőr képmásának engedély nélküli felhasználását.

A képmáshoz és hangfelvételhez való jog az új Ptk.-ban nevesített személyiségi jog: annak 2:48. § (1) bekezdése szerint – a régi Ptk.-val ellentétben – nemcsak képmás vagy hangfelvétel nyilvánosságra hozatala esetén írja elő az érintett személy hozzájárulását, hanem annak elkészítéséhez és felhasználásához is.

A Kúria 1/2015. BKMPJE számú jogegységi határozatával hatályon kívül helyezte az 1/2012. BKMPJE számú jogegységi határozatát. Külön jogegységi indítványra azért volt szükség, mert az 1/2012. BKMPJE számú jogegységi határozatot a Kúria Polgári Kollégiuma hatáskör hiányában korábban nem vizsgálhatta az új Ptk. alapján elbírálandó ügyekben irányadó elvi iránymutatásokról szóló polgári jogi jogegységi határozata előkészítése során. A vizsgálat azonban szükséges volt, figyelemmel az új Ptk. személyiségi jogi rendelkezéseire, valamint arra, hogy folyamatban lehetnek még olyan eljárások, amelyekben ezt a jogegységi határozatot alkalmazni kellene. A jogegységi indítvány kitért az Alkotmánybíróság 28/2014. (IX. 29.) AB határozatára is (a továbbiakban: Abh.), amellyel az Alkotmánybíróság éppen az 1/2012. BKMPJE számú jogegységi határozatban foglaltakkal azonos joggyakorlaton alapuló döntést semmisített meg. A jogegységi tanács elnöke beszerezte a legfőbb ügyész nyilatkozatát, amely azt „hangsúlyozta, hogy a nyilvánosság előtt folytatott munkavégzés önmagában nem minősül a régi Ptk. 80. § (2) bekezdése szerinti közszereplésnek. Ahhoz többlettényállási elemre, a közhatalmi tevékenység ellenőrizhetőségéhez fűződő érdek megállapíthatóságára van szükség. A közéletet befolyásoló és közérdeklődésre számot tartó események minősíthetők olyan többletelemnek, amelyek a konkrét esetekben indokolhatják a közhatalmat gyakorló személy kép- és hangfelvételhez fűződő személyiségi jogainak korlátozhatóságát. A legfőbb ügyész nyilatkozatában kitért arra is, hogy a közéleti szereplés, a közszereplő, a közhatalmat gyakorló személy törvényi meghatározásának hiánya számos jogértelmezési vitát vethet fel. A legfőbb ügyész álláspontja értelmében ennek elkerülését szolgálná az új Ptk. megfelelő módosítása.”

A jogegységi tanács elnöke a jogegységi indítvánnyal kapcsolatosan a jogtudomány képviselőinek véleménye mellett beszerezte a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság elnökének (a továbbiakban: NAIH elnöke) véleményét. „A jogtudomány képviselői a rendőri képmás rögzítésének és nyilvánosságra hozatalának megítélését tényálláshoz kötötten javasolták elbírálni a konkrét ügyekben. A NAIH elnöke szerint a rendőr nyilvánosság előtti intézkedése nem tekinthető közszereplésnek. Következésképpen a róla készült képfelvétel adat, amelynek nyilvánosságra hozatalához – törvényi szabályozás hiányában – a rendőr hozzájárulása szükséges. A NAIH elnöke törvényi szinten is rögzítendőnek ítélte a közhatalmat gyakorló rendőr képmásának nyilvánosságra hozhatóságát”.

A Kúriának az 1/2012. BKMPJE hatályon kívül helyezéséről döntő jogegységi tanácsa az Abh. ismeretében is helytállóan ítélte azt a megfogalmazást, hogy a közhatalom birtokában történő feladatteljesítés önmagában nem teszi a rendőrt közszereplővé. Megállapította ugyanakkor, hogy a vizsgált jogegységi határozatnak „a közszereplő fogalom meghatározására összpontosító indokolása nem vizsgálta a rendőr meghatározott helyzethez kötött intézkedésének, fellépésének hatását a rendőr képmáshoz fűződő személyiségi jogaira nézve és nem értékelte annak alkotmányos összefüggéseit sem. [...] Az 1/2012. BKMPJE számú jogegységi határozat régi Ptk. rendelkezéseire fűzött, az ott alkalmazott fogalmakhoz kötött magánjogi természetű értékelése és az Abh. helyzethez kötött, alapjogi megközelítése közötti ellentmondás önmagában az 1/2012. BKMPJE számú jogegységi határozat hatályon kívül helyezésével nem oldható fel.”

A jogi szabályozás változására és Abh.-ban foglaltakra tekintettel a Kúria kollégiumainak együttes ülése, mint jogegységi tanács hatályon kívül helyezte a vizsgált jogegységi határozatot „teret engedve az új Ptk. rendelkezéseire fűződő bírói gyakorlat formálódásának”.

A Rendészet és emberi jogok c. folyóirat 2013/3. számában megjelent Dr. Féja András írása az „Adatkezelés, adatvédelem összefüggései a panaszeljárásban” címmel. A szerző utal a Legfelsőbb Bíróság BH1985.57. szám alatt közzétett eseti döntésben adott iránymutatásra, miszerint a „hangfelvételnek a bírósági vagy szabálysértési eljárásban bizonyítékként való előterjesztése felhasználásnak - nyilvánosságra hozatalnak – minősül és a felhasználás tényének megállapítása szempontjából közömbös az, hogy a hangfelvétel készítése a személyiségi jog megsértésével vagy ilyen jogsértés nélkül történt. Az igazság érvényesülésének biztosítása közérdek és a bizonyítás ezt a célt szolgálja. Nem lehet ezért a hangfelvétel felhasználását visszaélésnek tekinteni, ha ez a hangfelvétel felhasználójával szemben elkövetett jogsértéssel kapcsolatos bizonyítás érdekében történik.”

A Testület a fentebb hivatkozott alkotmánybírói határozat, valamint jogszabályok figyelembe vétele mellett a következő megállapításokat teszi.

A rendőrök feladatuk során közhatalmat gyakorló személyként járnak el. A közhatalmi tevékenység ellenőrzésének, a rendőri intézkedések jogszerűségének/jogszerűtlenségének megállapításának legkézenfekvőbb módja, – mely kétséget kizáróan bizonyíthatja az intézkedés jogszerűségét – az intézkedésről kép- és/vagy hangfelvétel készítése. A rendőri munkáról készült tájékoztatás azonban az intézkedést végrehajtó személyek felismerhető, egyedileg beazonosítható képmásának bemutatása nélkül is megvalósítható. A Testület álláspontja szerint a rendőri intézkedésről készült olyan felvételek engedély nélküli nyilvánosságra hozatala, melyeken a rendőrök képmása beazonosítható módon szerepel, valóban sértheti a rendőr személyiségi jogát. Nem történik azonban jogsértés akkor, ha az állampolgárok az intézkedésről készült felvételt hivatalos eljárások (polgári-, büntető-, szabálysértési- vagy akár panasz eljárás) során használják fel a jogsértés bizonyítása céljából.

A Testület következetes gyakorlata szerint a panaszos által csatolt hang- vagy videofelvétel, illetve képfelvételek bizonyító erővel rendelkeznek, azokat a Testület a vizsgálata során minden esetben felhasználja. Ahogy a fentebb említett Legfelsőbb Bírósági eseti döntés is kimondta, hivatalos eljárásban a felvételek bizonyítékként történő felhasználása során közömbös, hogy személyiségi jog megsértésével készültek-e. A többről a kevesebbre következtetés elve értelmében, ha a jogsértés bizonyítása céljából felhasználható egy felvétel, annak elkészítése sem tiltható meg. A Testület véleménye szerint továbbá ahhoz, hogy a panaszos vélt vagy valós jogsérelmét bármilyen hivatalos eljárásban – jelen esetben a panasz eljárásban – bizonyítani tudja, a legtöbb esetben elengedhetetlen magáról az intézkedésről kép- és/vagy hangfelvétel készítése. Ennek értelmében a Testület megítélése szerint a rendőri intézkedésről minden esetben készíthető kép- és/vagy hangfelvétel – amennyiben az érintett rendőr ehhez nem járul hozzá – a rendőr képmásának megjelenítése nélkül [ld. a Testület 167/2019. (VI. 13.) számú állásfoglalását].

b) A Testület a fentiek mellett utal az Rtv. 13. §-ának (3) bekezdésére: ha a rendőrt az intézkedés megtételében tárgy akadályozza, azt eltávolíthatja, vagy az akadályt más módon elháríthatja, az ezzel okozott kárért a rendőrségnek az intézkedés alapjául szolgáló cselekményben vétlen károsultat kártalanítania kell. Emellett hivatkozik a Szolgálati Szabályzat 5. §-ának (4) bekezdésére, amely szerint a rendőri intézkedés során úgy kell eljárni, hogy a rendőr megelőzze megtámadását, lefegyverzését, továbbá akadályozza meg, hogy a figyelmét a szolgálati tevékenységtől elvonják vagy lekötöttségét jogellenes cselekmény elkövetésére használják fel.

A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a Testület nem tudott megnyugtatóan állást foglalni abban a kérdésben, hogy a rendőri felszólítás mire vonatkozóan hangzott el: a felvételkészítés abbahagyására vagy annak felhasználása tekintetében történt kioktatás. **A Testület a**

bizonyítékok alapján a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga sérelmének meg nem állapíthatósága mellett foglalt állást.

5) A panaszos sérelmezte a rendőri hangnemet és bánásmódot. Állítása szerint az egyik rendőr fenyegetőzött (a panaszos felvételkészítése miatt), illetve általában is a nemtetszésüknek adtak hangot, hogy a panaszos ügyével kell foglalkozniuk. Továbbá önmérsékletre intették a panaszost.

A rendőrök a panasz ezen részében úgy nyilatkoztak, hogy éppen a panaszos volt az, aki az egész rendőri intézkedés alatt arrogánsan viselkedett, fel kellett szólítaniuk, hogy ne kiabáljon a villamosvezetővel, majd a meghallgatásukat is elkülönítve folytatták le. Hirtelen hangulatváltások jellemezték mindvégig.

A panasz ezen része tekintetében a Testület felhívja a figyelmet az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének második mondatára: a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot. Az intézkedő rendőrökkel – mint a közhatalmi funkciót ellátó szerv tagjaival – szemben minden esetben elvárható az udvarias és kulturált fellépés. Ezen törvényi rendelkezéssel összefüggésben a Testület hangsúlyozza, hogy a rendőrökre, mint a közhatalom képviselőire, különös súllyal nehezedik az emberi méltóság, és az emberi jogok tiszteletben tartásának kötelezettsége. Minden körülmények között elvárható a tisztességes, az általa képviselt közfeladat mértékéhez méltó, a másik személy emberi méltóságát mindenkor szem előtt tartó viselkedés és hangnem.

A Testület továbbá felhívja a figyelmet a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexében (a továbbiakban: Etikai Kódex) foglalt követelményekre is, amelyek ugyan nem minősülnek jogszabályi előírásoknak, azonban alapjaiban meghatározzák a rendőri hivatás értékeit, megtestesítik az állampolgárok rendőrökkel szemben támasztott elvárásait, erkölcsi iránymutatásul szolgálnak, illetve morális alapot biztosítanak a rendőrség és az egyes rendőrök számára. Az Etikai Kódex 1. pontja szerint a rendőr „önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie”. Az Etikai Kódex 5. pontja kimondja, hogy „a rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit [...] indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz [...] megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.” A 7. pont utolsó mondata szerint pedig a rendőr „tudatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős.”

A Testület a fentiekén túlmenően utal a korábbi állásfoglalásaiban [lásd pl. a 65/2008. (VIII. 18.) sz. állásfoglalás indokolása II. részének 3. pontját] megfogalmazottakra, miszerint „a rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerülnek – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, így az államszervezetten belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számonkérhetőség lehetőségeit is megteremtve.”

A Testület – az egymásnak ellentmondó bizonyítékok alapján – nem tudott megnyugtatóan állást foglalni a hangnem kérdésében, ezért a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelme nem volt megállapítható.

V.

A Testület a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján jelen ügyben azt a megállapítást tette, hogy a rendőröknek a panaszos telefonos segélykérése alapján intézkedési kötelezettségük keletkezett, ezért a helyszínen történt – és időben nem elhúzódó – megjelenésükkel nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga. A Testület abban a kérdésben nem tudott megnyugtatóan állást foglalni, hogy a BRFK Kerületi Rendőrkapitányság intézkedő rendőrei mennyiben tettek eleget a tájékoztatási kötelezettségüknek, amivel összefüggésben a panaszos fentebb említett alapjogának sérelme nem volt megállapítható.

A Testület az egymásnak ellentmondó bizonyítékok miatt nem tudott megnyugtatóan állást foglalni az azonosításra vonatkozó kötelezettség, a felvételkészítés megtiltása, továbbá a rendőri hangnem és bánásmód vonatkozásában. Utóbbiak miatt a panaszos tisztességes eljáráshoz és emberi méltósághoz való jogának sérelme nem megállapítható.

Független Rendészeti Panasztestület

A fentiek miatt a Testület az Rtv. 93. §-ának (2) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint döntött, és a panaszt átteszi az intézkedést fogyanatosító szerv vezetőjéhez.

Budapest, 2019. január 30.

Dr. Lukács Tamás
elnök

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Cservák Csaba
testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
testületi tag

Független Rendészeti Panasztestület